

**Posudok na habilitačnú prácu PhDr. Gabriely Mihalkovej, PhD. *K poetike slovenskej  
poviedky v 60. rokoch 20. storočia***

Dovoľm si porušiť konvenčný postup uplatňovaný pri posudzovaní kvalifikačných prác a to, čo býva záverečným výsledkom, prezentovať hneď na začiatku: habilitačná práca PhDr. G. Mihalkovej, PhD. je presvedčivým dôkazom opodstatnenosti jej žiadosti o habilitačné konanie, keďže suverénne prezentuje odbornú literárnovednú spôsobilosť, ktorú si vyžaduje vedecko-pedagogický titul docentka v študijnom odbore 2. 1. 23 teória literatúry a dejiny konkrétnych národných literatúr.

Ak konštatujem suverénnosť Mihalkovej výkonu obsiahnutého v spise úctyhodného rozsahu 263 strán, mám na mysli koncepcnosť, ktorá sa nestratila ani v spomenutom množstve, naopak, je prítomná (ako dôležitý, hoci nie jediný rozhodujúci príznak) v starostlivo budovanej kompozícii, no predovšetkým v obsahu jednotlivých obsahových zložiek smerujúcich k naplneniu zámeru, ktorým je „pomenovanie literárnoteoretických a literárnohistorických charakteristík slovenskej poviedky v podobe, akú nadobúdala v 60. rokoch 20. storočia.“ (s. 9), teda, ako uvádza zasa na inom mieste, zistenie špecifik genologického pojmu poviedka, ktorý sa používal vo vymedzenom literárnom kontexte (s. 14).

K riešeniu problematiky pristúpila habilitanka na základe poznatkov obsiahnutých v prvej kapitole, kde sa venuje jednak literárnoteoretickému vymedzeniu poviedky, jednak genéze poviedky v stručnom literárnohistorickom priereze. V prvom tematickom okruhu autorka podrobne zdokumentovala odlišný prístup v nazeraní na epické žánre medzi anglickým a (stredo)európskym (nemeckým, poľským, českým, domácim) prostredím a súčasne poukázala na rozmanitosť kritérií uplatňovaných pri snahe definovať poviedku. Výsledkom tohto svedomitého zmapovania je metodologické jadro celej práce obsiahnuté v časti 1.1.3 *Základné rysy a varianty poviedky* – ide o sumár kritérií, vymedzujúcich poviedku, zostavený podľa klasifikácie M. Pilařa. G. Mihalková konštatuje, že doterajšie výskumy vedú k názoru vnímať poviedku ako klaster, „teda komplexnú zlúčeninu s viacerými prvkami navzájom na seba viazanými a vydeľujúcimi sa zo štatistického pozadia tvoreného ďalšími žánrami“ (s. 28) – k naznačenej žánrovej komparácii podkapitola 1.1.2 *Poviedka v kontakte s inými žánrami* (črta, novela, román) – čo znamená „stanovenie kritérií ako vlastností textu, ktoré rozhodnú o jeho zaradení k poviedkam, pričom konkrétny text nemusí spĺňať všetky kritériá.“ (s. 29).

Charakter zosumarizovaných kritérií tejto elastickej klasifikácie (ktoré uvádza v záverečnom tabuľkovom prehľade analyzovaných súborov krátkej epiky) autorka potom

podrobne vysvetľuje a oboznamuje aj s metodikou priradovania indexu (4 – 0) jednotlivým rysom avizovaných titulov. Aj tu chcem zdôrazniť Mihalkovej koncepcnosť a cieľavedomosť smerujúcu k naplneniu potenciálneho prínosu habilitačnej práce, že totiž poviedku ako premenlivý systém znakov možno vymedziť len z historicky konkrétno-žánrového kontextu. Takýmto kontextom sa stáva tvorba mladej prozaickej generácie spojená s liberalizačnými vývinovými procesmi v literatúre 60. rokov, kde v intenciach vývinových zákonitostí zo žánrového hľadiska dominovala krátka epika.

Pokiaľ ide o literárnohistorickú súčasť kapitoly, podľa môjho názoru je nadbytočná, čo konštatujem najmä vzhľadom na obsah druhej kapitoly (*K premenám slovenskej poviedky od roku 1956*), ktorý považujem za dostatočný „prológ“ k hlavnej téme, ktorej sú v podobe monografických konceptov problematiky venované kapitoly tri až desať. Tu autorka uvažuje o položení a autorskej reprezentácii poviedky v širších súvislostiach determinovaných kvalitatívnou zmenou literatúry v druhej polovici 50. rokov, pričom skúmaný jav vníma z generačného aspektu, v súlade s doterajším stanoviskom literárnej histórie, ktoré diferencuje medzi predstaviteľmi generácie Mladej tvorby (A. Hykisch, J. Blažková, J. Kot, P. Balgha, M. Čeretková-Gáľlová) a prozaikmi, ktorých tvorba sa označovala za experimentálnu, modelovú a pod., pričom pojmový aparát literárnej kritiky prihliadal skôr na iné než genologické kritériá (J. Johanides, J. Blažková, D. Kužel, V. Šíkula, P. Viličkovský, P. Jaroš, R. Sloboda, P. Hružík).

Problematickosti (literárnokritickej, literárnohistorickej) žánrovej povahy Johanidesovho debutu *Súkromie* signalizovanej už v titule (*Podoby krátkej prózy v debute Jána Johanidesa Súkromie*) – nasledujúce monografické kapitoly uvádzajú tituly s jednotným žánrovým označením poviedka – je venovaná tretia kapitola spisu; uplatnenie rastra dištingtívnych vlastností poviedky definuje dielo ako zbierku noviel.

V nasledujúcich siedmich kapitolách sa habilitantka venuje autorom a textom v poradí a s odôvodnením, ktoré uviedla v *Úvode* (s. 10-11). Zisťovanie invariantných znakov žánru nevyplýva len z minucióznych analýz zvoleného diela, ale aj z časopiseckých publikovaní jeho obsahových jednotiek, z komparácie týchto textových variantov i z kritických ohlasov na ne, teda z textologickej analýzy. Detailná znalosť genézy diela napomáha autorke pri identifikovaní osobitostí autorských poetík, k čomu práca ako celok smeruje. Oceňujem šírku Mihalkovej záberu, dôslednosť a odbornú fundovanosť, odkazy na zdroje, podmieňujúce teoretickú hĺbku týchto kapitol, z ktorých vari každá tenduje k monografickému uchopeniu témy (autorská poetika), ako aj disciplinované pridržanie sa zámeru, slovom úzkostlivú koncepcnosť, dodržanie ktorej asi nebolo celkom jednoduché pri spise takéhoto rozsahu. Jej analýzy zákonite

(„konceptne“) obsahujú presahy do sféry literárnej histórie, čo je príznačné pre kontext ako celok a pre konkrétnych autorov (P. Vilikovský, P. Jaroš, R. Sloboda, P. Hrúz) zvlášť (experimentálne tvarovanie žánru zásadne pozmeňujúce funkciu literatúry v 60. rokoch, smerovanie k postmoderne zabrzdené politickou realitou prvej polovice 70. rokov atď.).

Ak sú uvedené kapitoly deskriptívno-analytické, prípadne komparatívne (a v tomto ohľade vari aj vyčerpávajúce), zmysel, resp. explikáciu rastra dištinktívnych rysov poviedky (a tým akoby exaktnejší charakter práce) zaradila G. Mihalková do časti *Prílohy*, kde nájdeme v prehľadnej a zovšeobecňujúcej skratke závery uskutočnených analýz.

Myslím si, že účelu habilitačného konania by poslužil aj redukovaný rozsah práce alebo striktné dodržanie orientácie na diela avizované na začiatku. Ak diferencujem medzi funkciou habilitačnej práce a monografie aspirujúcej na knižné vydanie, potom sa mi ako nadpráca javí analýza Blažkovej knihy *Svadba v Káne Galilejskej*, resp. ďalšie pôvodne neavizované tituly, ale to nie je výčitka, skôr operatívna poznámka. Aj na príklade troch – štyroch autorov by bola habilitanka presvedčila o svojej vedeckej spôsobilosti.

Zdržím sa poznámky o formálnych vlastnostiach práce – v tomto ohľade je G. Mihalková príkladná, čiže odporúčam jej habilitačnú prácu prijať a po nepochybne úspešnej obhajobe udeliť jej vedecko-pedagogický titul docentka.

Prof. PhDr. Kristína Krnová, CSc.

Banská Bystrica, 10. 2. 2019